

TEGEN DE KWAKZALVERIJ

REDACTIE-ADRES: J. Th. Balk, Keverberg 54, Amsterdam-Z.

Opricht 1 januari 1881

MARKANTE FACETTEN

Repercussies naar aanleiding van het rapport van de staatscommissie-De Vreeze (V)

door A. P. N. de Groot, arts, voorzitter
Vereniging tegen de Kwakzalverij

Alvorens over te gaan tot het openbaren van enkele — van de vele, ons bekende — **frappante mislukkingen** als gevolg van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst, moge eerst aandacht worden gevraagd voor de situatie, waarin een wettelijk aansprakelijke bestrijder hiervan verkeerde op het moment van zijn overgang naar de Geneeskundige Inspectie.

In een langjarige, drukke, huisartsenpraktijk was het punt „kwakzalverij-bestrijding” nimmer aan de orde geweest. Bij de ambtsaanvaarding werd — mede omdat reeds geruime tijd een vacature als Inspecteur had bestaan — in dezen **in geen enkel opzicht** voorlichting en/of begeleiding ontvangen.

Door bovenvermelde omstandigheden **volkomen onvoorbereid** op dit belangrijke onderdeel van de nieuwe taak, moest maar worden ondervonden hoe zich door de te verwachten moeilijkheden heen te slaan.

De enige mogelijkheid om zich in deze materie **enig inzicht** te verwerven bestond in het bestuderen van de gegevens, omtrent dit punt berustend in het archief. Hierdoor werd het **vermoeden**, dat het met de gevolgen van de kwakzalverij niet zo'n vaart zou lopen, volkomen veranderd in de **zekerheid**, dat in de nieuwe baan op dit punt **levensgevaarlijke activiteiten niet sporadisch** zouden moeten worden bestreden.

ZEKERE WEERSTAND

De overtuiging, dat het nimmer zou gelukken optimaal tegen deze overtredingen — die vaak het **kenmerk van misdrijf** in zich dragen — op te kunnen tornen berust op de volgende overwegingen.

● 1. In principe bestaat ELKE Geneeskundig Inspecteur een zekere weerstand tegen dit onderdeel van zijn taak, omdat politieel — en rechtskundig — zo goed als justitieel werk:

a. **niet strookt** met zijn innerlijke gevoelens.

b. **volkomen vreemd** is aan zijn opleiding als arts.

c. **moeizame manuren** vergt, die met veel meer bevrediging zouden worden gewijd aan problemen, gelegen op het medische vlak.

d. **eigen goede naam** als ambtenaar **kān schaden** bij verliezen van een ambtshalve ingediende klacht.

e. werkzaamheden betreft, waarbij vrijwel **geén medewerking** wordt verkregen **van derden**.

● 2. Zullen desondanks de ambtelijke verplichtingen in dezen **naar behoren** worden **nagekomen**, dan is een eerste vereiste, de **absolute overtuiging** te zijn toegedaan een goede gezondheidsZORG slechts dān doeltreffend te dienen als **alle**, ter kennis komende, **wetsovertredingen** aan een **deskundig onderzoek** worden onderworpen en tevens een **consequente vervolging** wordt ingesteld.

Dit laatste heeft als diepere betekenis, dat eventuele activiteiten ter opsporing en vervolging **niet** door de Geneeskundig Inspecteur **persoonlijk** moeten worden uitgevoerd, maar — **onder diens leiding** — door een team van terzake deskundig politieel- en rechtskundig personeel.

HOGER PLAN

● 3. Een en ander zou het vervolgingsbeleid **op een hoger plan verheffen** en bovendien de **animo** dit overheersende deel van de inspectorale taak gewetensvol te verrichten, in hoge mate **ten goede komen**.

Dat de lust onder de huidige omstandigheden — n.l. het **niet ter directe beschikking** hebben van deskundig personeel en het ervaringsfeit dat zelfs eventuele **kroongetuigen** weigeren enigerlei verklaring af te leggen — **niet tot het uiterste gestand wordt gedaan**, is — hoewel niet goed te

praten — toch ergens wel verklaarbaar.

● 4. Uit deze mentaliteit resulteert echter, dat er **geen sprake** kan zijn van een **optimale vervolging** en dat vaak ernstige gevolgen van onbevoegd uitoefenen der geneeskunst — **OOK** door vermeende z.g.n. „bonafide genezers”(?) — **nimmer aan berechting toekomen**.

Dit betekent, dat dit soort **feitelijke misdrijven in geen enkele statistiek** zijn opgenomen. De gegevens, waarop de Staatscommissie-De Vreeze haar inzichten in dezen dus baseert, berusten dan ook in geen enkel opzicht op de daadwerkelijke stand van zaken.

GEVAARLIJKE VRIJHEID

● 5. De Voorzitter van deze Staatscommissie bracht in zijn radio-praatje onder meer naar voren:

a. „de straffen zijn héél gering, er wordt heel weinig bij de justitie aangebracht, er komt heel weinig wat tot een veroordeling leidt en dan is er een hele lichte boete” en

b. „wel, het voorstel van de Commissie is om inderdaad een zekere vrijheid te geven aan de mensen om hulp te zoeken, ook bij magnetiseurs enzovoort”.

De Vereniging tegen de Kwakzalverij stelt hiertegenover, dat:

sub a. het aanbrengen van slechts weinig overtredingen en de geringe bestraffing terzake **niet in overeenstemming** is met het grote aantal misdrijven, dat — tegen het belang van een goede gezondheidsZORG — metterdaad wordt gepleegd.

sub b. deze vrijheid van keuze in vele gevallen **levensgevaarlijke consequenties** na zich zal slepen.

De Vereniging staat dan ook op het onwrikbare standpunt, dat mensen, die in hun **onwetendheid** niet beseffen, dat het „placébo-effect” betekent, dat ELKE onbevoegde — dus ook ELKE would-be „bonafide” — bij 65% van zijn „klanten” ernstig nadeel kan berokkenen, door de Overheid **tegen zichzelf moeten worden beschermd**.

VERVOLG OP BLZ. 28

Wetenschappelijk niet-verantwoorde gezondheidsbemoedigen is KWAKZALVERIJ

AUTHENTIEK

Mogen de volgende authentieke voorvallen er het hunne toe bijdragen de verantwoordelijke leiders te door-dringen van de ernstige gevaren, verbonden aan de voorstellen tot wetwijziging in dezen, aanbevolen in het rapport van de Staatscommissie-de Vreeze.

Mogen hierdoor ook al diegenen, die — zonder verstandelijke inslag — op louter gevoels- en/of geloofsoverwegingen hun vermeende „bonafiden” propageren, de schellen van de ogen vallen.

Onderstaande misdrijven zijn alle drie afkomstig van één en dezelfde onbevoegde, destijds in den lande beroemd als een van de beste z.g.n. „bonafide(?) genezers”(?) en als zodanig door tallozen ge-adoreerd. De openbaring van deze paar misdrijven — slechts een klein gedeelte van alle ongelukken, die door onbevoegden worden veroorzaakt — houden een ernstige vingerwijzing in, die zeer duidelijk pleit tegen de tendens van het Rapport-de Vreeze.

I JONG LIJDELTJE

Bij het bestuderen van de gegevens uit het archief werden meerdere — al dan niet aan berechting onderworpen — overtredingen aangetroffen.

Eén van deze was dermate **dramatisch**, dat kennismaking met dit, **niet vervolgde misdrijf** de oningewijde functionaris op slag de overtuiging bijbracht van het levensgrote gevaar, dat ELK onbevoegd uitoefenen der geneeskunst met zich brengt.

Het betrof een **jong lijdeeltje aan toe-vallen**, dat door zijn behandelende artsen met dieet en medicamenten zo goed was gereguleerd, dat het reeds een paar jaar lang geen enkele aanval meer te verduren had gehad.

De ouders — hierdoor in de waan verkerend, dat hun kind zou zijn genezen, — konden zich moeilijk verenigen met de gedachte, dat het zijn hele verdere leven „aan de druppeltjes zou moeten blijven”. Daarom gingen zij — in volle overtuiging — te rade bij de — hun aangeraden „goede” onbevoegde.

Deze praatte de verontruste ouders naar de mond en suggereerde, dat hij het kind in niet te lange tijd van het slikken van druppeltjes af zou kunnen helpen. Hij liet de helft van de — door de arts voorgeschreven — medicijnen vervallen en liet ze vervangen door — door hemzelf te leveren — homoeopatische. De drastische vermindering van de heilbrengende — oorspronkelijke — geneesmiddelen had ten gevolge, dat het kind na korte tijd zijn toevallen terugkreeg en wel in die mate,

dat het na een paar weken kwam te overlijden in een stortvloed van aanvallen.

Aan enigerlei vorm van vervolging — laat staan berechting — is het **niet toegekomen**, omdat de ouders **pertinent weigerden** ook maar iets ten nadele van de wetsovertreder te ondernemen.

De motivering tot dit — funeste — standpunt luidde, dat:

1. het, **op zo'n ellandige wijze**, verliezen van hun dierbaar kind hen zo had aangegrepen, dat ze niet meer bij machte waren het hele verloop bij een rechts-geding nogmaals **geestelijk te moeten verwerken** en
2. zij **geheel vrijwillig** de „hulp” (sic) van een te goeder naam en faam(?) bekend staande onbevoegde hadden ingeroepen en het daarom **niet oorbaar** achten deze een proces aan te doen.

Deze houding van de **kroongetuigen** had ten gevolge, dat:

1. het **misdrijf** van deze wetsovertreder niet werd vervolgd en derhalve ook **niet berecht noch in de statistiek opgenomen**, en
2. eventuele **latere slachtoffers** niet gewaarschuwd werden voor mogelijke kwade gevolgen, die ook hen zouden kunnen treffen bij raadplegen van deze — gevaarlijke — „bonafide genezer”.

Bovenstaande **schokkende ervaring** met de bewuste onbevoegde staat geenszins alleen. Het complex van gezamenlijke ont-hullingen moge onloochenbaar aantonen, dat de leuze: „vrijheid van keuze om raad te zoeken bij wie men maar wil” **positief levensgevaarlijk** in 65% van de gevallen moet worden geacht.

II TUBERCULOSE

Een huisarts, gevestigd op een van de Zuidhollandse eilanden, verzocht een onderzoek in te willen stellen tegen de, onder I aangevochten, onbevoegde.

Hij deelde mede, dat een bejaarde patiënt, lijdende aan open tuberculose, positief sputum opgevend, door de longarts aangeraden was zich aan een strenge sanatorium-kuur te onderwerpen.

Genoemde — voor zijn omgeving gevaarlijke besmettelijke — zieke zag heel erg op tegen deze kuur en ging — op advies van kennissen — om „geneeskundige” raad (?) naar de — met name genoemde — „bonafide genezer”(?).

Deze ontried zijn nieuwe „klant” dringend de sanatorium-kuur onder de mededeling hem „wel even” van zijn „bronchitis” af te zullen helpen. Daarbij deelde hij ijskoud mede, dat er geen enkel bezwaar zou bestaan — ook, in het vervolg nog — zijn **kleinkinderen te blijven „knuffelen”**.

Het onontkomenlijke optreden van een epidemie van tuberculose in de omgeving

van de besmettelijke patiënt werd dan ook in een mum van tijd werkelijkheid. Dit misdadige gevolg van het onbevoegd uitoefenen der geneeskunst was dan ook de directe reden voor het verzoek van de huisarts.

Indachtig aan de bezwaren, ondervonden bij de opsporing en vervolging van de — reeds eerder vermelde — „Sanitärer” en diens werkgever werd besloten ditmaal **proces-verbaal door de plaatselijke politie** op te laten maken. Teneinde dit te bewerkstelligen werd — in alle on-nozelheid — **ambtshalve** aan de burgemeester van de landelijke gemeente verzocht zijn veldwachter hiertoe opdracht te willen geven. Op dit verzoek werd — ook na enige dringende schriftelijke rappels — niets vernomen.

Toen — na maanden afwachten — besloten werd het verzoek telefonisch te herhalen, deelde genoemde magistraat mede het schrijven te hebben opgelegd daar hij — als opper-bewindsman van zijn gemeente — geen enkele zeggenschap had over de, ter plaats gevestigde, veldwachter, omdat die in Rijksdienst stond. Tableau: vraagt U maar niet hoe deze eerste burger tegenover het begrip „kwakzalverij” stond.

Deze gang van zaken, veroorzaakt, doordat bij een **verkeerde instantie te biecht** was gegaan, had tot gevolg, dat ook nu weer dezelfde „bonafide” voor vervolging en berechting **gespaard bleef**.

Wederom een ernstig misdrijf, dat **niet is toegekomen aan opname** in statistische gegevens, die het fundament vormen van het rapport-de Vreeze.

III KNOBBELTJE

Een betrekkelijk jonge vrouw met een „knobbeltje” in de borst, werd door de chirurg dringend borst-amputatie aangeraden. Doodsbenauwd voor deze — verminkende — ingreep besloot patiënte alvorens hiertoe over te gaan, eerst advies in te winnen bij een — haar sterk aanbevolen — onbevoegde. Natuurlijk weer dezelfde van beide vorige misdrijven.

De befaamde kwakzalver **ried operatie ten sterkste af** onder het motief dat er geen sprake zou zijn van borst-kanker. Hij verkondigde, dat men in alle landen van een chirurgische behandeling was teruggekomen en garandeerde zijn „klant” in 2 maanden „van binnen uit” te zullen genezen. (sic).

Na een be(mis)handeling — met poeders en dieet — kwam patiënte onder ellendige omstandigheden te overlijden.

Wederom ontliet de „begenadigde” onbevoegde zijn terechte straf.

Ook in dit geval **weigerde de kroongetuige — de ontroostbare weduwnaar — pertinent ook maar enige verklaring ten nadele van de „bonafide genezer” af te leggen**.

Moge het boven nader uiteengeplozen drietal misdrijven — alle straffeloos door

Pubiek trekt grif de beurs open voor grof boerenbedrog:

MAGNETISCHE ARMBANDEN

DE MAGNETISCHE ARMBANDEN komen weer in de mode. Neem nu eens „De Toren” ter hand, weekblad voor de Bommelerwaard, oplage 13.000 exemplaren. Een uitgave van het Brabants Dagblad dat ook op het terrein van de huis-aan-huisbladen een graantje meepikt. En op de voorpagina van deze „Toren” een bericht van drogisterij Aalders uit Zaltbommel: Drogisterij Aalders lanceert Japanse gezondheidsarmbanden”.

EEN DEZER DAGEN, zo wil het bericht, heeft drogisterij Aalders de verkoop gekregen van Armanté magnetische gezondheidsarmbanden. Volgt een relaas, dat de redactie zonder één woord van critiek uit een folder samengaat, en dat vermakelijk zou zijn om zijn semi-wetenschappelijk gedaas, ware het niet dat een aantal mensen er wel in zal vliegen en zo'n kostbare armband zal aanschaffen in de hoop zijn gezondheid te verbeteren. Of vage klachten te voelen verdwijnen..... ja, ja — en dan misschien te laat naar de dokter te gaan, want die vage klachten konden wel eens duiden op iets heel ernstigs.

Bij wie zo'n Japanse gezondheidsarmband draagt wordt een elektrische stroom opgewekt in de bloedcirculatie van het lichaam, aldus het vouwblad, dat er dan tussen haakjes achter laat volgen: „Principe van de elektromagnetische stroommeters”. Wanneer een zwakke stroom door het bloed loopt neemt het aantal ionen toe en het geïoniseerde bloed stroomt met goed resultaat door het lichaam. Aan de andere kant, aldus nog steeds de folder, wanneer een vloeistof waarin zout is opgelost in contact komt met magnetische stroompjes veranderen de fysische eigenschappen van het bloed (principe van de magnetische scheiding van vloeistoffen) en dit bloed, stromend door het hele lichaam, heeft een goede uitwerking. De grootte van de elektrische krachten die voorkomen in het bloed is groter als het bloed vluggerstroomt (principe van de wet van Fleming)

Vaak levensgevaarlijk

VERVOLG VAN BLZ. 28

eenzelfde onbevoegde gepleegd — de verantwoordelijke bewindslieden tot diep nadenken zetten. In — nog komende — publicaties zullen ze in de gelegenheid worden gesteld kennis te kunnen nemen van nog meerdere — soortgelijke — misdrijven, die ten eerste pleiten tegen aanname van — in het rapport-de Vreeze neergelegde — voorstellen tot verslappening van de strafbaarheid inzake onbevoegd uitoefenen der geneeskunst.

A. P. N. DE GROOT

En nog een certificaat

NU WE ZIJN aangeland bij Nobel-prijswinnaar Fleming, ontdekker van de penicilline zijn we ver genoeg voortgeschreden met de lectuur van deze kolde-rieke folder. Rest nog te vermelden dat de heer Aalders aan de maker van het bericht in het Bommelse huis-aan-huisblad heeft verzekerd dat iedere armband plus collier voorzien is van een certificaat van het Japanse ministerie voor volksgezondheid. De prijs van de magnetische armbanden is in de advertentie bij het bericht vermeld: f 39,95.

Ook in Alkmaar zijn bedrijven die het „wondermiddel” verkopen, weet de Alkmaarse Courant te vermelden. In Hoorn verkocht de drogisterij Jongens binnen korte tijd al 1500 exemplaren van deze armbanden, die worden aangeprezen met zinnen als deze: „Als u last hebt van reumatiek, spit, stijve schouders, hoge bloeddruk, oververmoeidheid en zenuwpijnen, draag dan een originele Japanse magnetische gezondheidsarmband”.

Een grote kop boven het artikel in de Alkmaarse Courant waarschuwt echter: „Magnetische armbanden kostbaar boerenbedrog”. En de Alkmaarse huisarts dokter R. F. Westerkamp vertelde aan de krant: „De fabrikant is een handige jongen, die er een hoop geld aan verdient”. Volgens hem gaat er alleen suggestieve werking van de armbanden uit, „maar dan moet je er wel heel sterk in geloven”. Ook de Alkmaarse reumatoloog J. K. Kalma wordt geregeld met de gezondheidsarmbanden geconfronteerd. „Een moderne vorm van kwakzalverij”, constateerde hij. „Neen, helpen doen ze niet, alleen helpen ze de man die ze verkoopt”. Iemand van drogisterij Labori haalde er de acupunctuur bij en verzekerde dat „onze klanten het een geweldig middel vinden”.

Het publiek, zo eindigt het artikel in het Alkmaarse dagblad, veelal oudere mensen en AOW-ers, trekt grif de beurs open om een armband, die in prijs varieert van f 39,50 tot f 87,50 te kopen.

NIEUW, NEEN NIEUW is ook deze vorm van boerenbedrog bepaald niet. In de loop van de jaren heeft ons Maandblad herhaaldelijk de verkoop van deze „gezondheidsarmbanden” kunnen signaleren. Zo hebben wij in juni 1971 (blz. 24) melding gemaakt van „armbanden met magneetjes” die in de handel werden gebracht en die een wonderbaarlijke uitwerking op 's mensen gezondheid zouden

hebben. Dezelfde kolder als anno domini 1974.

Van hooggeachte zijde ontvingen wij nog twee advertenties, waarin onderscheidenlijk drogist Jongens in Hoorn en zijn collega Conijn in Hoorn reclame maken voor hun gezondheidsarmbanden. Aimée heten ze bij Conijn op de gedempte Turfhaven. Bij Jongens in de Nieuwsteeg worden ze aangeboden als „Een geheim uit het verre Oosten”, maar beide adverteerders schermen met officiële certificaten van het Japanse ministerie van gezondheid. Alleen er valt een merkwaardig verschil te signaleren: die bij drogist Jongens helpen (o.a.) tegen te hoge bloeddruk, die van drogist Conijn worden aanbevolen voor te lage bloeddruk.

„ZUIVERE KWAKZALVERIJ”, aldus de Consumentenbond in zijn oordeel over deze armbanden. Het z.g. certificaat van het Japanse ministerie van Gezondheid is een „fabrikaat” van de fabrikant van de armbanden. De Consumentenbond kwalificeert de beweerde werking van de armbanden als „een lachertje”, maar de prijs is „om te huilen”.

Een slankheidshotel

IN DUITSLAND heeft een hotelier zich speciaal toegelegd op gasten, die slank willen worden. In het restaurant is op de spijkskaart dan ook precies aangegeven hoeveel koolhydraten en hoeveel calorieën de verschillende spijzen en dranken vertegenwoordigen. Het hotel gelegen in Herdern bij Freiburg im Breisgau is kortelings geopend. Het telt 40 kamers, in hoofdzaak éénpersoonskamers, want de meeste „slankheidsgasten” komen op hun eentje. Overigens is wel op elke kamer een telefoon aanwezig om zich met de buitenwereld in verbinding te stellen en uiteraard ontbreekt het in het gebouw niet aan de nodige weegschalen.

Tot de inventaris behoren ook een zwembad en niet minder dan twee sauna's — alles om te vermageren. Een medicus staat de gasten met adviezen om slank te worden bij, maar dat is uiteraard niet inbegrepen bij de kamerprijs van 54 mark per persoon, zonder ontbijt. Het hotel heet Bad-Hotel Jägershäusle en het is op de Waltersberg gelegen en omdat alle kamers een balkon op het zuiden hebben kan men al denkend aan de lijn van zon en uitzicht genieten, zo belooft de directie in een prospectus zijn slankheidsklanten.

Tentoonstelling van kruiden in het openluchtmuseum te Arnhem

IN 1715 OMSCHREEF de Karmeliet monnik Broeder Joachim uitvoerig de productie van 'Eau de Mèliss des Carmes'. Aromatische kruiden als marjolein, kaneel, kruidnagel, muskaatnoot, anijs en coriander werden eerst afzonderlijk in alcohol afgetrokken en gedestilleerd. Hetzelfde gebeurde ook met Melissa, een geneeskrachtig kruid. Een mengsel van beide destillaten werd, na toevoeging van water nogmaals gedestilleerd. Het resultaat was de bovengenoemde rustgevend drank, die een zekere beroemdheid heeft verworven.

Deze en vele andere bijzonderheden over rustgevend en ontspannende kruiden zijn te zien in een nieuwe tentoonstelling in het expositiegebouw bij de Kruidentuin van het Openluchtmuseum te Arnhem. De bezoeker krijgt er een beeld van een reeks interessante oude toepassingen van kruiden, die vroeger en nu nog gebruikt worden om hun gunstige werking bij geestelijke spanningen en kramp-toestanden.

Huismiddeltjes en middeltjes van kwakzalvers zijn al zo oud als de mensheid zelf. Echte geneeskruiden werden zeker in de 15e eeuw reeds gekweekt bij kloosters, kastelen en gasthuizen, voor eigen gebruik, maar ook om anderen te helpen. Ook apothekers in steden en dorpen hadden vaak zelf een tuintje om kruiden voor eigen bedrijf te kunnen oogsten. Vooral Noordwijk was in het begin van de 17e eeuw al een belangrijk centrum voor kruidenteelt. Ook werden wel kruiden die in het wild groeiden verzameld, vaak als welkome bijverdienste.

Al heel vroeg was de kennis van kruiden en hun werking als geneesmiddel in kruidenboeken vastgelegd en toegepast in kruidentuinen, zoals de Hortus Medicus in Amsterdam. Beroemd is het boek van Rembert (Dodoens, 16e eeuw). In vele 18e eeuwse kruidenboeken vinden we op één na alle kruiden genoemd die nu bekend zijn, ook met hun geneeskrachtige werking. Alleen de passiebloem is als geneeskruid pas veel later ontdekt. De kruiden werden meestal in samenstellingen gebruikt.

Rust en ontspanning
DE OP DE EXPOSITIE in het Arn-

hemse openluchtmuseum behandelde kruiden zijn in drie groepen te verdelen: de sedatieve (= rustgevend), zoals valerian, melissa, hop; de anti-depressiva die in opwekkende zin de stemming beïnvloeden, zoals passiebloem (*Passiflora incarnata* L.), *Peganum harmala* L.; en de carminativa die op de maag werken, zoals alsem, pepermunt, kalmoes, marjolein, karwei en coriander.

Er zijn ook nog voorbeelden van kramphoffende kruiden oftewel spasmolytica; deze werken vooral op de onwillekeurige spieren bijvoorbeeld bij hartkloppingen, maag- en darmkrampen. Het zijn anijs, pepermunt, venkel, wolfskers, bilzenkruid, doornappel, kamille om er maar enkele te noemen.

Tenslotte worden ook de hedendaagse kruidenpreparaten getoond, die klinisch bewezen nuttig te zijn, zoals Valdisperit, Passiflorine, Melissana en Nervium vegetabile Natterman.

Deze onder auspiciën van de Commissie voor de Kruidentuin tot stand gekomen tentoonstelling zal voorlopig dit hele seizoen te bezichtigen zijn. Ze geeft een interessante aanvulling op de honderden in de kruidentuin van het Openluchtmuseum groeiende kruiden.

Isolatie tijk niet voldoende

EEN MATRAS MOET voor warmte zorgen maar ook een teveel aan warmte en vocht gemakkelijk afgeven. De kern moet duurzaam zijn, het tijk goed van kwaliteit en de matras als geheel moet zich na ieder gebruik weer herstellen. De Consumentenbond onderzocht een aantal éénpersoons polyether matrassen uit de midden prijsklasse (tussen f 155 en f 210). De resultaten voor het binnenwerk waren over het algemeen goed, maar op isolatie en ventilatie en op de kwaliteit van de tijk was nog wel eens wat aan te merken.

**LEDEN,
WERFT LEDEN!**

Sloelenproef in Genua.

Wie zit er op de vierde rij,
de zevende stoel van links!

ONLANGS WERD IN GENUA een internationaal congres van parapsychologen gehouden, en op de openingsochtend werd al direct begonnen met een „stoelenproef”. Er werd een gezegelde enveloppe geopend waarin een Romeinse dame, Grazia Michelucci, die gezegend zou zijn met bijzondere krachten, had beschreven welke heer er op de zevende stoel van links op de vierde rij zou zitten. Dat zou een heer zijn met een kaal hoofd en een krans van grijzende haren daaromheen en een been dat gebroken was geweest. Bovendien zou die heer in Afrika zijn geweest, waar hij een ernstige infectie had opgelopen en waar hij in angst zou hebben gezeten over de gezondheid van een blond meisje van acht jaar.

Toen de brief werd geopend en voorgelezen door ene Lelio Galateria ontstond er enige opschudding in de zaal omdat een aantal aanwezigen van mening was dat lang niet alle wetenschappelijke voorzorgen waren genomen om aan de proef betekenis toe te kennen. Daarna kwam de man op het toneel die op de aangewezen plaats zat. Het bleek een oude heer te zijn, 85 jaar oud, Antonio Filippa geheten. Hij was kaal, had wat grijze haren, zijn been was eens gebroken, maar hij was nooit in Afrika geweest en had nooit in angst gezeten over de gezondheid van een achtjarig blond meisje.

Van dat ogenblik waren de discussies op het congres niet van de lucht. De heer Galateria, die de enveloppe had geopend, vroeg aan de Nederlandse prof. Tenhaeff, die ook naar Genua was gekomen, om uitkomst door de zaak eens te bestuderen. In Nederland zou men een commissie hebben benoemd, daar in Genua werd het aan de heer Tenhaeff toevertrouwd. Jammer dat hij zelf niet op die stoel heeft gezeten, vierde rij, zevende stoel van links! Had een van de helderzienden in de zaal hem die plaats nu niet kunnen aanwijzen?

Bestuur van de Vereniging tegen de Kwakzalverij: A. P. N. de Groot, **Arts** te Hilversum, **Voorzitter**; Mevr. J. W. J. Vermeulen, Berkenrodestraat 23 te Haarlem, **Secretaresse**; L. Brest te Amsterdam, **Penningmeester**; Mr. J. E. Goudsmit, **Kantonrechter** te Haarlem; P. H. A. Poll, **Dierenarts** te Zeist; Mr. J. D. van den Berg, **Vice-President Arrondissements-Rechtbank** te Arnhem; J. E. Buijter, **Apotheker, Farmaceutisch Inspecteur van de Volksgezondheid** te Zwolle; P. L. Stal, **Arts** te Hilversum; J. M. de Haas, **Tandarts** te Heemstede; Meij. Drs. P. H. van Marle, **Apotheker** te 's-Gravenhage; J. Noord te Amsterdam; Adviserend bestuurslid: Dr. S. Lelie, **Geneeskundig inspecteur van de Volksgezondheid** in Zeeland, Middelburg.

Lidmaatschap van de Vereniging Incl. Maandblad min. f 10,—; voor studerende f 2,50. Adres voor het opgeven van leden en abonnees: Oranjelaan 6, Hilversum. Penningmeester: L. Brest, Argonautenstraat 19a, Amsterdam-Zuid. Postgiro van de Vereniging 32237 te Amsterdam. Gem. Giro K 1672.

BLZ. 30

Abonnement per jaar franco per post
bij vooruitbetaling f 10,—;
studerende f 2,50

Correspondentie Oranjelaan 6, Hilversum